

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	-----	66 L.
Fél évre	-----	35 L.
Negyed évre	-----	18 L.
Egy szám ára	-----	1.50 L.

Felelős szerkesztő :

DR. HALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kladóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Dicsőség a magasságban az Istennek és a földön béke a jóakaratu embereknek.

KARÁCSONYI BÉKE ÉS JÓAKARAT.

BETLEHEMI csillag fénye verődik a hófedte, fehér tájra. Éppen mint valamikor régen. A fagyos hideg föld kebeléből fájdalmas sóhajok hallatszanak. A bizonytalanság kinjától vergődő emberi szivekben egyre növekvő viharok dúlnak. A földön nincs karácsonyi béke és a szivekben nincsen jóakarata. Didergő világ — és siró szivek.

Az Ég fényére és melegére reászorult föld nyomora kibeszélhetetlenül nagy. Részeg mámor és elaltató, ámitó, hazug öröm még jobban nevelik ezt a nyomort. Aki sohasem talál karácsonyi békére, mert nincsen jóakarata, annak nem lehet tartós és biztos boldogsága. Vergődő kinjánál csak a nyomorúsága lehet nagyobb.

Az örökkévaló igazságoktól eltávolodott modern ember: terhe és átka önmagának. Ez az ő legnagyobb nyomorúsága! Kérdezd meg a hencegő egykedvűségében elbizakodott embert és ha ezt nem is vallja meg neked, úgy néz reád, mintha sziven ütötted volna. Fáj neki, ha a boldogságát emlegeted, mert számonkérést, súlyos felelősségrevonást lát benne.

Döbbenetes lelki rendezetlenség, benső összhangtalanság bizonykodik mellette, hogy nincs karácsonyi békénk, mert nincsen jóakarata. Vagy talán nincsen is akarata.

Hiúságos erőlködésekben, az önistenítés ördögi kevélységében örlődik fel minden erő, melynek nagy dolgokat kellene művelnie. És az ember minden léptével lefelé rohan, lélek, erkölcs és igazság nélkül, a megsemmisülés örvényébe.

Karácsony angyala nekünk hiába énekel! Nincs karácsonyi békénk, mert nincsen a megszerzéséhez szükséges jóakarata.

Karácsonyéjjel programjából, szférák örömteljes hozsannájából csendül ki eget-földet betöltő diadalérettet a Gloria és Pax győzedelmes himnusz. Világ és ember fölött fölényes célérzettel hirdeti a boldogság varázshatalmát. És a megszerzéséhez szükséges eszközöket. Új célkitűzés, új kötelességérzet az új kultúrák útjain: Dicsőség a magasságban Istennek és béke földön a jóakarató embereknek.

Abból nem lehet megélni, hogy az ember folyton Isten dicsőségét és javait rabolja meg e világon. Rabolt javakból, lopott dicsőségből még senki sem lehetett boldog. Gazdag és előkelő sem. Minden ilyen látszólagos nagyság csak szemfényvesztés. A kultúra hazugság, melynek fényes ruhái lopott értékekből szövődnek.

Mikor az ember kizárja önmagából és életéből Isten uralmát: az ég dicsőségét rabolja meg.

Anyagi és szellemi világ erői között garázdálkodik. Csillagok közé akar emelkedni, mint Ádám. Égig érő tornyot építeni, mint Babel népe. De a bukás és zürzavar folyton nyomában jár. Ébren és álomban a rablott holmik átka kísért és nem hagy nyugodalmat.

Minden dicsőség melyet így hoztunk össze magunknak, ködpára, mely gyorsan jött és lopva tűnik el.

És ha vannak jóakarató emberek, kik azok?

Nézz bele a karácsonyéjjel misztikus homályába. Látni fogsz ott szegényes ruhát, hideg szalmát, koldusos nyomort. De látsz éneklő angyalokat és örvendező pásztorembereket is. A Gloria és Pax egyetlen harmoniává olvadnak össze. Ha ide, a misztikus szépségek világába betekinthetsz és meglátása lehet érző lelkednek: megtudod, hogy itt az Ég és föld megtalálták egymást. Égi béke és földi jóakarata egymásra leltek.

Szegényes karácsonyéjjel az égi szépség és öröm bájával gazdagít. Boldog lelkeket nevel. Békét hoz a szegénységbe és életvidámitó jóakaratot vált ki. A földreszállott örök isteni jószág munkája ez. Aki megérti Krisztust, annak jóakarata költözik a szívébe.

Didergő világra, siró szivekbe szálljon le ez a melegség. Nagy szűkség van rá, hogy legyen jóakarata és karácsonyi békénk.

Szálljon az angyalének szájról-szájra, pásztorok öröme szívből-szívbé!

Karácsonyi béke a jóakarató embereknek!

P. Trefűn Leonárd.

A Magyar Párt köréből.

Az iskola sérelmek ügyében a Magyar Párt küldöttségének eljárásáról beszámoló. A király kegyesen fogadta a Párt küldöttségét és a sérelmek megvizsgálását megígérte. Dr. Bernády György javaslata a különböző politikai pártokkal való érintkezés felvétele tárgyában. A Központi Pártiroda részére irodaigazgató megválasztása. A magyar nemzetiségű hadiárvák és gyermekmenhelybeli gyermekek gondozása és tovább nevelése. Az Intéző Bizottság ülése.

Szerdán, e hó 12-én délután tartotta a Magyar Párt ez évben utolsó intézőbizottsági rendes ülését Ugron István elnöktele alatt. Az ülés ezuttal a szokottnál is látogatottabb volt, amit elsősorban a Bukarestben az iskolai sérelmek ügyében a király előtt megjelent küldöttség beszámolója indokolt. A megjelentek között látható volt gróf Wass Béla, ifj. gróf Béli Kálmán, dr. Bernády György, dr. Hajdu István, dr. Issekutz Viktor, dr. gróf Bethlen György, dr. Nagy Jenő, dr. Berkes Salamon, dr. Róth Hugó, dr. Gyárfás Elemér, dr. Szoboszlai László, dr. Paál Árpád, Gombos Benő és dr. Naláczy István titkár. Távolmaradásukat kimentették: dr. Grandpierre Emil és dr. Szele Béla.

Ugron István beszámolójában kijelentette, hogy Ófelsége a Magyar Párt küldöttségét, Ugron Istvánt és dr. Gyárfás Elemért kegyesen fogadta, előterjesztéseiket meghallgatta, a memorandumot átvette, az előadottakra nézve több kérdést intézett a küldöttség tagjaihoz, amelyekben teljes tájékozottságáról tett tanúságot. Ófelsége kérdéseire a küldöttség tagjai a kellő felvilágosításokat megadták. Hatarozott ígéretet a király nem tett, hanem megígérte, hogy az illetékes miniszterekkel a sérelmezett intézkedéseket megbeszéli, végül pedig biztosította a küldöttséget s általa a magyar kisebbséget jóindulatáról.

A Magyar Párt intézőbizottsága ülésének kiemelkedő pontját képezte dr. Bernády György javaslata. Bernády javaslatában indítványozta, hogy a Magyar Párt kellő tájékozódás céljából vegye fel az érintkezést a román politikai pártokkal. Az intézőbizottság Bernády javaslatát magáévá tette és utasította a párt elnökségét, hogy az alkalom és szükséghez mérten vegye fel az érintkezést az ország többi politikai pártjával és erről tegyen jelentést az intézőbizottságnak.

A Magyar Párt a maga központi irodáját megszervezvén, annak élére irodaigazgatóként Fekete Nagy Bélát hívta meg, ki december 15-ikétől fogva kezdi meg működését. Egyéb ügyek között az intézőbizottság foglalkozott a magyar nemzetiségű hadiárvák gondozásának és továbbnevelésének a kérdésével. Egyuttal a gyermekmenhelybeli és egyéb árvaházbeli magyar gyermekek ügye is szóba került. A párt elhatározta, hogy a helybeli viszonyokról való tájékozódások alapján nagyobb méretű társadalmi akciót indít ezeknek az árváknak a felkarolása érdekében.

Mivel a főtitkári állást később fogják betölteni, az intézőbizottság eddigi szolgálatainak elismerése mellett továbbra is dr. Naláczy Istvánt, lapunk felelős szerkesztőjét bizza meg a főtitkári teendők ellátásával.

Román politikus a magyarságról.

Goga Oktavián, a kiváló román költő, ki a magyarság iránt legemberségesebb Averescu-kormányának vallásügyi minisztere volt s a ki most azon fáradozik, hogy politikai kapcsolatot teremtsen a románság és a magyar kisebbség között, lapjában a Tara Noastrăban foglalkozik a magyarság romániai helyzetével. Az érdekes cikk elsősorban elléli a liberális kormányának ebben a kérdésben tanúsított magatartását, mely a magyarságot Budapestről irányított irredenta társaságnak minősíti — minden ok nélkül — s ez alatt az ürügy alatt elzárja a politikai érvényesülés lehetőségétől. Azután csodálkozik a Maniu Gyula vezetése alatt álló nemzeti párt eljárásán, mely párt szintén ridegen viselkedik a magyarsággal szemben, bár a gyulafehérvári határozaiban épen ez a párt ígért tágkörű jogokat a kisebbségeknek s ez állásfoglalása által kötelezettséget is vállalt azok javára.

Végezetül saját véleményeként azt fejezi ki Goga, hogy valóban jó szolgálatot tesz az országnak bármely kormánypárt, amely képes reális és praktikus megegyezésre jutni a kisebbségekkel oly módon, hogy ezzel Románia egységét megóvjva, más nemzetiségű polgárainak szabad lelki fejlődését is biztosítja.

Mindenesetre örömmel közöljük e józan és bölcs felfogást, mint annak bizonyosságát, hogy törvénytisztelő nyugodt magatartásunk már komoly román részről is elismerésre talál, ugyszintén az a törekvésünk is, melynek annyiszor adtuk félre nem ismerhető tanujelét, hogy t. i. fejlődésünk biztosítására irányuló működésünk legfelsőbb célja szerint az állam érdekeivel áll szoros kapcsolatban.

KÜLFÖLD

Forrongó országok.

Horvátország történetében nevezetes események játszódtak le az utolsó hónapokban. Az események központjában *Radics* horvát parasztpárti vezér és pártívei állottak, akik el akartak szakadni a nagyszerb (S. H. S.) államtól s Horvátországból független államot kívántak létesíteni. *Radics* akciója odáig éreit már, hogy a szerb kormány a hatalmas propaganda ellensúlyozására üldözni kezdte a parasztpárti vezért, mire az Londonba tette át székhelyét s ott — a sajtóügynökségek jelentése szerint — a nagyantanttal és a magyar diplomáciával keresett összeköttetést.

Radics londoni működése még kellemetlenebb volt a szerb kormánynak s — mint a legújabb hírek jelentik — a szerb kormány ki szeretne békülni *Radics*csal s teljes amnesztiában részesítené visszatérése és békés politikai működése esetén.

Azóta, hogy a törökök szárnyát szegték a görögök nagyralátó terveinek, állandó zavar, forrongás dúl *Görögországban*. Két párt áll egymással szemben: a köztársasági párt, amelynek szellemi vezére az öreg Venizelos és a királyság pártja, amely jelenleg kormánynon van. A köztársaság hívei a városban s első sorban a fővárosban. Athénben fejtenek ki élénk működést, míg a király pártján a falusi földművesek állanak. A két párt között időnként véres összeütközések vannak. A napokban már arról irtak a lapok, hogy a görög királynak menekülnie kell országából. Menekülés esetén valószínűleg Románia fogadná védelmébe a görög királyi családot, mivel Károly trónörökös felesége tudvalevően görög hercegnő.

Perzsiában 150 év óta a Kadsar család uralkodik. Jelenleg Ahmed a sah, aki azonban az uralkodás nehéz gondjainak hordozása helyett szívesebben mulatozik Európa nagy városaiban. Néhány nappal ezelőt Rhira Khan, aki már öt kormányban volt hadügyminiszter, megbukította a kormányt és saját pártíveit juttatta uralomra. Hír szerint Rhira Khannak az a célja, hogy köztársasággá alakítsa át Persiát.

Portugáliában közelebről szintén lezajlott egy forradalomszerű mozgalom. Itten az előbbiekkal ellentétben, a köztársaságot akarták megbuktatni s a régóta számkivetésben élő Manuel királyt visszahozni. A köztársasági kormány véresen elnyomta a fölkelést.

Mexikóban Közép-Amerika legnagyobb országában hetek óta foly a polgárháború. Itt nem a kormányformáról, hanem két párt érdekláborújáról van szó.

Ime, csak egy kis széttekintés és mennyi sebet mutat a világ testén. Hát bent, a szervezetben micsoda betegségek dülnek.

Feszültség az angol választások miatt. Mint már közöltük, az angol választások nem hozták meg az eddig uralmon volt konzervatív pártnak azt a többséget, mely további kormányon maradásához szükséges lett volna. Szám szerint ez a párt kapta ugyan a legtöbb mandátumot, de az ellenzéki pártok — első sorban a munkáspárt s azután a Lloyd George vezetése alatt álló szabadelvű párt képviselőinek együttes száma szívesen haladja meg a konzervatívokét, úgy, hogy ezek az ellenzéki pártok együttműködése esetén a kormányzathoz feltétlenül szükséges többséggel nem rendelkeznek.

Az ellenzéki pártok e hatalmas előretörésének oka abban van, hogy az angol közvélemény nem helyesli a francia kormánynak a németekkel szemben tanúsított eljárását s elégedetlen volt az eddigi angol kormánynak a francia kormánnyal szemben tanúsított magatartásával, melyet nem talált eléggé erélyesnek és határozottnak. Az ellenzéki pártok azért hódítottak ilyen mértékben, mert határozottan kifejezték, hogy a németekkel szemben más, enyhébb eljárást kell alkalmazni s ezzel lehetővé tenni nemcsak azt, hogy gazdaságilag talpra állhassanak, hanem azt is, hogy az emberi közösség építő munkájában egyenlőjogu társként vehessenek részt. Különösen a munkáspárt foglalt határozottan állást e mellett, nyíltan hangoztatva még a versaillesi szerződés felülvizsgálatának szükségességét is, de Lloyd George szintén azon az állásponton van, hogy a német jóvátétel kérdését méltányosan kell rendezni.

Az angol választások ez eredménye Franciában igen kellemetlenül hatott, bár egyes lapok ezt az eredményt egyenesen a francia kormány terhére róják. Talán épen ennek lehet tulajdonítani, hogy már a francia kormány is békülékenyebb hangon beszél s hajlandónak nyilatkozott a Ruhr-megszállás feltételeiről tárgyalni. Ebbe legnagyobb valószínűség szerint az a körülmény is beléjátszott, hogy a német kormány hivatalosan kijelentette, hogy az ország pénzügyileg teljesen tönkrement és csak külföldi közreműködéssel állhat újból talpra.

Az angol helyzet végleges kialakulásáról még nem lehet beszélni. A választások eredménye egyik pártnak sem adott abszolút többséget, együttműködéstől pedig valamennyi párt idegenkedik. A munkáspárt már kijelentette, hogy egyedül is vállalja a kormányalakítást. Ebben az esetben Macdonald Ramsay lenne a kormányelnök s a kormány első ténye új választások elrendelése volna abban az esetben, hogy így meg tudná szerezni a munkáspárti kormány részére a teljes többséget. A konzervatív kormány különben 1924. január 7 ig, mikorra az országgyűlés egybe van hívva, még helyén marad.

Magyar ügyek. A magyar politikai élet minden érdeklődése most a kölcsönügy felé fordul. Bethlen miniszterelnök és a pénzügyminiszter Párisba utaztak, hogy a tárgyalásokat kedvező irányba tereljék. Utóbbi időben ugyanis a kisantant nagy nyomást fejtett ki a kölcsön meghúsitására vagy minél súlyosabbá tételére. Benes cseh miniszterelnök azt akarja keresztülvinni, hogy a kölcsönösszeg husz százalékát a kisantant államainak adják jóvátétel címén. (Területet és pénzt is sarcolni, valóban nem rossz üzlet!) A követelés sikere azon fordul meg, hogy mennyire fogja erőszakolni Franciaország. Egyelőre — úgy látszik — a franciák is tulzottnak tartják a kisantant követelését. A Párisban időző magyar miniszterek nagy estélyt rendeztek, amelyen a legkitűnőbb magyar művészek szerepeltek. Az estélyen résztvett a francia politikai élet minden számottevő tényezője és több beszédben hangzottak a magyarság iránt való rokonérzésüket. Sajnos, a politikát nem az érzések, hanem az érdekek irányítják.

HÍREK

Előfizetőinknek, olvasóinknak, lapunk barátainak és pártfogóinak kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk.

Lapunk ez évi utolsó, 52-ik száma a közbejött ünnepek és munkaszünet miatt két nappal később fog megjelenni.

Némi változtatás az iskolai rendeletek szigorúságán. A közoktatásügyi miniszter a kiadott iskolai rendeletek egyikét némiképpen enyhítette. Intézkedett, hogy a felekezeti elemi iskolák első és második osztályaiban a román nyelv tanítását felfüggeszék. Kijelentette, hogy a más-vallású tanulók felvétele ügyében messzemenő jóindulatot tanúsít, azt azonban semmiképpen meg nem engedi, hogy román és zsidó tanulókat a felekezeti iskolákba fölvegyenek. A tanítók és tanárok vizsgálójára nézve hajlandó új terminust adni.

Nemes gondolat. Az olasz kormány bukaresti követe útján nemes elhatározásról értesíti a román állampolgárokat. Mindazoknak, akiknek hozzátartozója az olasz harciéren esett el, 75 százalékos utazási kedvezményt ad az olasz vasutakon, hogy hősi halottjuk sírját fölkereshessék. Az igazolványokat az olasz konzulátusok állítják ki.

Három név. Az Erdélyi Magyar Naptár három nagy magyar embernek az emlékeztétét ujítja föl. Az első: *Báthory István* Erdély legkiválóbb fejedelme és a római katolikus egyháznak egyik legnagyobb jótévője. A második *Gecse Dániel* a református egyház számára tett fejedelmi alapítványokat, míg a harmadik: *Berde Mózsa*, az unitárius egyházért áldozta munkás életének minden javát. Most, amikor olyan harcokat kell vívnunk egyházunk megmentése végett, forduljunk jeltévőink magasztos emlékéhez buzdításért, vigasztalásért. Méltóbb ünnepi olvasmányt nem tudnánk ajánlani, mint az Erdélyi Magyar Naptárnak főtlemített képes életrajzait.

A királyhágó-melléki református püspökség ügye. A királyhágó-melléki református egyházkerület a

mult héten tartotta közgyűlését Nagyváradon. Csernek Béla nagyváradai esperes ismertette azt a miniszteri leiratot, amely szerint csak akkor hagyják jóvá a Királyhágó-melléki református egyházkerület megalakítását és a püspökválasztást, ha az új vallásügyi törvényjavaslatot az országgyűlés elfogadja. A közgyűlés több hozzászólás után elhatározta, hogy sürgősen kérni fogja a jóváhagyást. Az egyházkerület területén is sok iskolát jogtalanul bezártak. Ezeknek megnyitása érdekében az egyházkerület megtette a azükséges lépéseket. Az önkéntes egyházi vagyónadó tervezetét a közgyűlés lelkesedéssel elfogadta és hangoztatta a magyarságnak azt a köteleességét, hogy minden nehézség között főnn kell tartani egyházi intézményeit.

A Magyarországra távozottak visszatérhetnek. Az impérium változása idején sokan hagyták itt Erdélyt abban a föltevésben, hogy Magyarországon jobban fognak boldogulni. Fiatal emberek pedig tanulmányaik végzése céljából mentek föl Budapestre. A román-magyar tárgyalások rendjén az az örvendetes megállapodás történt, a repatriáltak is kérhetik és visszanyerhetik román állampolgárságukat. De más erdélyi származású emberek is, akiket a határváltozás Magyarországon talált, visszatérhetnek szülőföldjükre. Az egyes eseteket egy Kolozsváron működő bizottság fogja elbírálni.

Az idők jele. Amerika őslakói az indiánok, úgy éltek eddig képzeletünkben, mint a harcias, szabad, vad erkölcsök képviselői. Most egy hír kelt szárnyra róluk, ami alkalmas arra, hogy fogalmunkat nagyon megváltoztassa. A puszták vad fiaí ugyanis a Népszövetséghez fordultak küldöttjeik útján s törzseik politikai függetlenségének elismerését kérik. Az emberi összetartozás érzése tehát napról-napra terjed. Csak az nem örvendetes dolog, hogy legtöbbször az igazságtalanságok keserűségei terelik egymás felé az embereket s hogy ma még az indiánoknak is gyötrelmes panaszokkal kell Párisba menniök.

Munkások halála a lupényi bányákban. Erdély legmegrázóbb katasztrófái a közelmúltban a lupényi bányákban játszódtak le. Az Aranka-bányának 80, az Ilona-bányának 7 halottja volt rövid időközben. Most újra véres áldozatot követelt a bányák réme. December 8-án az Aranka-bányában a felvonó gépezet agyonzúzta Hajdu Károly és Máriya Miklós munkásokat, három nappal később pedig az Ilona-tárnában Bencsó János és Stancs Romulus mu kásokat egy elhibázott robbantás ölte meg.

Barátkoznak a tótok és magyarok. Egy híradás szerint az Amerikában élő magyarok és tótok újabb időben nagyon egymáshoz melegedtek. Pittsburg városában, ahol a csehek és tótok annak idején Magyarország felosztására szövetkeztek, ma nagy gyűlölködés folyik a csehek és tótok között, viszont a tótok és magyarok összetartanak. Ez az eset eléggé példázza a csehek türelmetlen politikáját.

Az Ördögkereszturi református ifjúság a mult évi eredményes működéséhez hasonló felkészültséggel kívánja az Ideí téli estéket is saját önművelésére felhasználni. Első, fényesen sikerült estélyét e hó 9-én tartotta meg. Három eg. felvonásos bohózat színrehozatalával. Egyszerű földműves fluk és leányok mutatták be képességüket, csak legyen aki életre segítsé azokat.

A közönség igen pompásan mulatott „A holdkórosok”, „A vendégvárás és „Éljenek a tűzoltók” című, kitűnően megválasztott és gondosan előadott szindarabokon. A szereplő személyek mindenike nagy buzgalommal és komoly odaadással játszott, sőt egynehányan annyira otthon volt a színpadon — akárcsak egy hivatásos színész. A betanítás fárasztó munkáját lelkes odaadással, a helybelli református lelkész és ref. tanítónő végezték dicséretre méltóan. A tiszta jövedelem egy új harang beszerzéséül szolgál alapul. Ugy a helyi, mint a vidéki intelligencia, nemzetiségi tekintet nélkül igen szép számmal megjelent s ezáltal is emelték fényét és értékét az estélynek.

Dunai kikötő Budapest. Magyarország gazdasági életének irányítóit mindent elkövetnek, hogy a területi veszteségek hátrányait munkával, tervszerű alkotással pótolják. Nemrégiben mulatunk rá, hogy a kis ország milyen gyorsan rendbeszedte vasúját. Most arról olvasunk, hogy a petrozsényi, resicai és felvidéki szénbányák elvesztése után is Magyarország elég szén tudott bányászni, hogy vasuti forgalmát fönntartsa. Nagyjelentőségű munka folyik a Duna nemzetközi kikötőjének megépítése körül. A kikötőnek az lesz a főhivatása, hogy Nyugat- és Kelet-Európa között a forgalmat lebonyolítsa. Ebből a célból a budapesti vasutállomásokat kibővítik és a készülő kikötő körül új teherpályaudvarokat építenek. A legszükségesebb munkálatok a jövő évben elkészülnek s így Budapest jelentős pontja lesz a világforgalomnak.

Az erdélyi zsidóság nehéz helyzete. Azt már megtiltották az erdélyi zsidóknak, hogy gyermekeiket magyar anyanyelvükön felekezeti iskolákban neveltsék. De más téren is sok szorongatásnak vannak kitéve azok, akik ragaszkodnak magyar műveltségükhöz, magyar kapcsolataikhoz. Kolozsváron két zsidó ügyvédet utasítottak ki közelebből azon a címen, hogy nem román állampolgárok. Berkes Salamon dr. az egyik szenvedő fél, Marosvásárhelyen született és évek óta Kolozsváron lakik, tehát semmi jogalap sincs kiutasítására. A magyarázat alighanem ott kezdődik, hogy Berkes dr. zsidó létére is résztvesz a Magyar Párt mozgalmaiban. A kiutasítás az egész magyarság körében nagy megdöbbenést kellett.

Egy csodás épület. Kalifornia őserdeiben óriás méretű fák vannak. Ezeket sekvojáknak, mammutfáknak vagy Wellington tábornokról, wellingtoniáknak is nevezik. Régebben olvastunk róla, hogy egy ilyen mammutfába valóságos alagutat lehetett faragni, melybe egy kocsi és mellette egy lovagló huszár kényelmesen behajthattak egyszerre. Most egy ilyen óriás méretű fának törzséből egy darabban templomot faragtak, mely 200 ember befogadására alkalmas. A fából ezenkívül még 50,000 zsidelyt is készíthettek. Ez a különben kiveszőfélben levő fa 100 m. magasra nő, vastagsága eléri a 15 m-t is és élekorát évgyűrűi alapján 1500 esztendőitől föl egész 6000 évig becsülik.

Terjessze a
„Magyar Nép”-et.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETKÖZMŰVELÉS

Cikkek az állattenyésztés köréből. Gazdasági rovatunkban rendszerint időszerű kérdésekről, az évszakok gazdasági teendőiről szoktak gazdasági munkatársaink értekezni. A múlt évben megkíséreltük: nem adhatnánk-e bővebb ismertetést a gazdálkodás valamelyik ágáról. Ugy értesültünk, hogy ezek az összefüggő, egymásba kapcsolódó cikkek nagy figyelmet keltenek és közös megbeszélések tárgyai voltak. Az idén is közölni fogunk egy ilyen ismeretterjesztő cikksorozatot. Ennek a fő tárgya lesz: az *állattenyésztés*. Részben tudományos, részben gyakorlati nézőpontokból fognak cikkiróink egy-egy kérdést megtárgyalni. — Ez ismeretterjesztő, gazdasági cikksorozat közlését mai számunkban megkezdjük. Első cikkünk címe: *Az állattenyésztés alaptörvényei*; írójuk pusztakamarási Szász Ferenc.

Az állattenyésztés alaptörvényei.

— Gazdasági cikksorozat első közleménye. —

Matenyésztett házi állataink őseit valamikor az ősember szelídítette meg. Az akkor megszelídített állatfajok sokban eltérnek, illetve eltérhettek a ma tenyésztett utódoktól és akkori formájukban ma mint vadállatok sem léteznek, mert hiszen, mint ezt Darwin Károly angol természettudós kimutatta: a fajok — a vadállatfajok is folyton változnak az idők hosszú során keresztül.

Faj és fajta.

Földgömbünkön mintegy félmillió állatfaj él, melyekből 52 a házi faj.

Egy fajba pl. a ló fajba, mindazon állatok összessége tartozik, melyek közös őstől származtak le és így egymáshoz fontos vonásaik, ismertető bélyegeik szempontjából hasonlítanak, viszont más hasonló faj egyedeltől — pl. a szamaraktól vagy zebráktól — lényeges bélyegeik szempontjából eltérnek.

Megkülönböztetjük a fajokat „szaporodóképesség” alapján is. Egy fajba tartozó állatok eredményesen párosodnak egymással és utódaik is szaporításra képesek, pl. Mangalica disznó báznaival szaporít és utódaik tovább szaporítanak. Rokonfajok általában *nem* párzanak *eredményesen*, pld. bivaly és szarvasmarha *nem* nemz utódot. Megeshetik azonban, hogy eredményesen párzik, de az utódok, a korcsok már *nem* szaporítanak. Pld. a ló és szamar korcsa az *őszvér* már nem szaporít.

Minden *fajnak* számos *fajtája* van, pl. csak a

szarvasmarhának kb. legalább 100 féle, melyek közül Erdélyben a magyar — erdélyi, mokán, pinzgau, szinmentháli, elvéve valamelyik borzderes és lapályfajta az elterjedtebb.

Az átöröklés a tenyésztésben.

Az állatok úgy külső, mint belső tulajdonságaikat átörökítik.

Az átörökítést tanulmányozta Mendel Gergely brünni szerzetes természetrajz tanára növényeken, de szabálya az állatokra is vonatkozik. Elméletének hosszas magyarázása helyett csak annak szemléltető lényege álljon itt:

Pároztatunk pl. fekete és fehér racka juhokat egymással. Az elsőrendű utódok fehér bárányok lesznek a Mendel-féle törvények szerint. Ha most megint ezeket a fehér utódokat párosítjuk egymásközt, akkor az utódok nem lesznek mind fehérek, hanem: 25 százaléka olyan fehér, melyeknek minden további leszármazottja is fehér lesz, 25 százaléka olyan fekete melynek szintén minden következő nemzedéke is fekete lesz, 50 százaléka azonban olyan fehér, melyik nem örökíti át biztosan fehér színét, hanem az utódok a fenti szabály szerint megint fehérek, illetőleg feketék lesznek.

A tisztavonalú tenyésztés.

Tenyészthetjük állatainkat „tisztá vérben”, mikor az egyazon fajta tartozó állatokat tenyésztjük tovább pl. a magyar erdélyi marhát mindenféle idegen fajta véreinek bekeverése nélkül, de viszont ugyanazon fajtaból (jelen esetben magyar marhából) más helyről is hozhatunk tenyészállatokat.

A keresztezés.

Másik tenyésztő eljárás a keresztezés, mikor 2 különböző fajta állatot pároztatunk egymással utód nyerés céljából pl. magyar marhát pinzgauival vagy emdeni ludat közönséges luddal stb.

A keresztezés célja lehet: 1. *A haszonegyedek előállítására*, mikor a nyert utódokat nem tenyésztjük tovább, hanem csak használjuk. Pl. mangalica koczáinkra yorksirei kant bocsátunk és a nyert utódokat felhizlalva tovább adjuk. 2. *Ha a keresztezésből származó utódokat* tovább tenyésztjük. Az ilyen keresztezéssel új formát szándékozunk előállítani és rendszeren az a célja, hogy valamelyik fajta rossz tulajdonságát hamarosan kiküszöböljük. Ilyen keresztezéssel egész új fajta is állíthatunk elő, esetleg többféle fajta bevonásával, pl. az angol telivér lóban egyesítették a tömegesestű nyugati lovak nagy testét, a nemes keleti lovak gyorsaságával. A híres bonyhádi marha, a Nonius és Gidrán ló, a báznai sertés vagy a magyar fésűs birka szintén mind keresztezéssel előállított új fajták.

3. *Átalakító a keresztezés* akkor, mikor a tenyész-

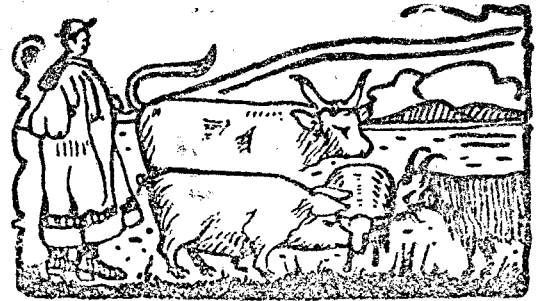
tett fajta tulajdonságait többé-kevésbé meg akarjuk változtatni. Ennek egyik módja, mikor *idegen vért* csak egyszer viszünk be. Ezt az eljárást *cseppvér keresztezésnek* nevezik. Szokták alkalmazni túlságosan elfinomodott fajták pettyhűdségének eltüntetésére, egyes tenyészetekben oly módon, hogy csak az anyák egy részét fedeztetik *idegen fajtájú* apaállattal s az utódok között aztán tovább rokontenyésztést üznek.

4. *Időszakonként ismétlődő keresztezésnél* az idegen vért időszakonként ismételve többször keverik be. Pl. a mezőhegyesi ménésintézetben időszakonként angol vért kevertek a Nonius tenyészetbe oly módon, hogy a túl nagy testű, kosorru, pettyhűttebb kancákat angol ménekkel fedeztetették — s ezt szükséghez képest az utódoknál ismételték.

5. *Nemesítő keresztezésről van szó akkor*, mikor egy primitív fajtát nemzedékeken keresztül másfajtájú, a célnak megfelelőbb hímekkel keresztezünk. Péld. ha valaki fejős juhászat céljából racka juhaira nemzedékeken keresztül mind friz kosokat alkalmaz.

Ilyen keresztezésnél soha se feledkezzünk meg arról, hogy az előállítandó nemesített fajtának az élet feltételeit is megadjuk! Azt is tartsuk szem előtt a keresztezésnél hogy *nem szabad vakon bízni a fajtában, hanem annak egyedét jól meg kell válogatni.*

Kereskedők, szövetkezetek, és gazdák figyelmébe!

Nincs többé

Sertésvész járványbetegség és vérhas. Szarvasmarhánál lépfene, szájfájás, gilmókor, Jnhoknál, kecskéknél májmétey és másnemű veszes járványbetegség. Ha minden gazda nem várja meg míg állatai megbetegednek. Hanem a DAVID ELEMÉR főállatorvos törvényesen védett „Desinfektor” fertőtlenítő és desiniciáló véd tápsó és védszerével rendszeren gondozza állatait, akkor ott már a veszes járványbetegség fel sem léphet és ezzel minden gazda erős fejlődésű, jó étli és gyorsan hizó állatnevelést biztosíthat.

E véd tápsó és védszer kapható minden községben, kereskedésben és szövetkezetnél 1/4 kilós dobozba 20 leuért utasítással. Kereskedőknek postacsomag 20 1/4 kilós dobozzal 300 leu előre beküldéssel vagy 310 leu után vétel kiliú, bérmentesen. Romániai fő bizományos széküldése: SOÓS és TÁRSA Marosvásárhely. Kis Ernő-u. 2 Pontos cím megye és u. p. jelölését kérjük.

Ünnepség a kolozsvári Iparkamarában.

Vasárnap, dec. 17 én délelőtti felemelő ünnepség zajlott le a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamarában. A kamarának eddig nem volt alkalma arra, hogy az uralkodó iránt hűségnyilatkozatot tegyen. Székházában ez év folyamáig a hadbírótság ülésezett. Most leplezték le a király olajfestményü arcképét és az uralkodó háznak táviratban jelentette a kamara a hódolatát.

Az elnöknek a díszülésen tartott beszédéből kiemeljük a következőket:

— Kamaránk, mint az ipar és kereskedelem érdekképviselője tudatában van annak, hogy egy ország csak úgy lehet boldog és megelégedett, ha az ország kormánya az uralkodóval egyetértve fáradhatatlanul és céltudatosan úgy intézi a kormányzást, hogy az *összalakósság életfeltételei biztosítva legyenek. Annyival inkább szükséges ez Erdélyben, azon ország részben, ahol a népesség többféle nemzethez tartozó elemekből van összealkotva, ahol a különböző ajkú népek szokásait, tradícióit kell békés összhangban vezetni, irányítani.* Meg vagyunk győződve arról, hogy dicsőségesen uralkodó királyunk I. Ferdinánd öfelsege jogara alatt úgy a kormányzó férfiak, mint a hadsereg vezetésége át van hatva mindazon magasabb eszméktől, amelyek a lojalitást a hűséggel, a fajszeretettel a testvéries együttéléssel összhangba hozzák.

Felhívás Erdély és a Bánság husiparosaihoz.

A kolozsvári Husiparosok Szövetségétől közlés végett kaptuk e meleghangu felhívást, melyet az *Iparosok Lapja* révén bocsátott közre először.

Egyetlen ipar sincsen oly mostoha, siralmas állapotban, mint a mészáros- és hentesipar. A minden számítás nélküli ármaximálás miatt szabadkereskedelemtől csak álmodunk, tisztességes szabadverseny visszatértét már remélni sem merjük, a meghonosodott zúgkereskedelem ellen nem tudunk védekezni, az állatvágatási korlátozások miatt tenyésztésre alkalmatlan állatokat sem tudunk beszerezni. Hogy üldözésünk teljes legyen, minden más szakmánál nagyobb adókkal sújtanak. Üzemi tőkénk napról-napra apad, mert 40=50%-os bankkölcsönnel ezt pótolni nem tudjuk. Mintha csak az volna a jelszó minden oldalról: „Tönkre kell tenni a mészárosipart!” S ha azt kérdezzük, hogy ennek mi az oka, sajnos, igen könnyű a felelet: a hiba a mészárosokban van. Oka a szervezatlenség.

Ha figyelemmel kísérjük, láthatjuk, hogy minden szakma szervezkedik az országban, sőt egyes csoportok egyenesen ellenünk szervezkednek. Ilyen szervezett csoport a bőrgyárosok kartellje, mely minden lehetőt elkövet, hogy érdekeit a mi rovásunkra megvédje. E tekintetben semmi áldozattól sem riad vissza. Tudja, hogy a befektetett anyagiak busás kamatokat jövedelmeznek. A legfelsőbb gazdasági tanácsban és vámbizottságban ott vannak képviselőik. A nyers bőr-árakat minden eszközzel igyekeznek leszorítani. A husexporttal el is érték, hogy a belföldi szükséglet messze meghaladó nyersbőr készlet halmozódott fel s így az árakat a bőrgyárosok tetszése szerint állapítják meg. Kolozsváron működő nyersbőr szövetségünk minden ténykedésével szemben találja magát a bőrgyárosokkal. Bár e küzdelemben is több ízben eredményeket ért el, még sem tudta érdekeinket úgy megvédeni, amint azokat egy országos szervezettel megvédhettük volna. Egyedüli biztos paizsunk az volt e küzdelemben, hogy a helyes bőrlefejtéssel és szakszerű kezeléssel a nyersbőranyagot a külföldivel versenyképessé tettük. De kitudná felsorolni, hogy hány más ellenségünk van, ki tudná megmondani, hogy iparunk szabad fejlesztését mi minden gátolja? Látnuk, hogy a munkásság óriási áldozatokkal milyen fanatikusan szervezkedik s bizony nem a mi érdekeink megvédésére. Most van megalakulóban az Országos Mészáros Szövetség, melynek célja tagjainak érdekeit mindenben megvédeni, mit tekintélyével könnyebben fog megtenni, mint egyesek, vagy egyes helyi szövetségek. Célja az országos pénzkrisisen lehetőleg segíteni, a Creditul Industrialtól minél nagyobb összegben olcsó kamatu pénzt szerezni. Meg akarja alapítani a Mészárosok Bankját és Biztosító Intézetét és megmenteni, ami eddig melléktermékek feldolgozásánál elhaladó. Csak a saját akaratunkon múlik, hogy saját bőr, szappan és más gyárak létesítésével ellensúlyozzuk a kartellbe lépett gyárosok ellenünk irányuló gazdasági politikáját. Az országos szövetség megalakítása érdekében kartársainknak áldozatoktól sem szabad visszariadni, mert ez az egyedüli út, melyen haladva érdekeiket megtudják védeni. Komoly munkával, erős akaratú óriási sikereket érhetünk el. Vegyük fel tehát a komoly, fáradságos munka fonalát, hogy a megélhetésünkért való küzdelemben semmiféle meglepetés ne érhesse.

Réthy Károly.

Miről panaszkodik az asztalosipar? Mult számunkban fejtegettük, hogy a szervezetek, szövetkezetek a tagoknak mekkora fölényt biztosítanak az egyedül, magában élő iparossal szemben. Így rámutattunk arra, hogy a gyártmányok árát, — ha nem is épen tetszése szerint, — de legalább is úgy szabhatja

meg a szövetkezet, hogy kiki megtalálja számításait. A szervezkedés, az összedolgozás országszerle az asztalos iparban áll leghátul. Innen van az, hogy ha a butor aranyértékét vesszük, ma 20—30 százalékkal alacsonyabban adják el a butorokat, mint békeidőben. Nagy kárára van az asztalosiparnak a kész munkára előre megkötött alku is. Valamennyi iparág között az asztalosmester dolgozik a megrendelésen legtovább. A megrendelés és a szállítás között néha oly sok idő telik el, hogy azalatt a pénz értéke teljesen az asztalos kárára változhat meg. A szövetkezeti rendszer az ilyen jégverések ellen is meg tudná óvni az ipart, mert a szövetkezet vagy keretein belül maga állítaná a megrendelőt az elé a föltétel elé, hogy a butor árának a valuta szerint való változásába egyezzek bele, vagy pedig a törvényt változtattatná meg oly módon, hogy az iparos minden további nélkül fölszámíthatná a maga veszteségét. Erdélyben az asztalosipar teréntultermelés van. Iparos centrumokból egyfelől vidékre, másfelől külföldre szállíthatnának árút, de a közlekedési viszonyok azt lehetelenné teszik. A temesvári árumintavásáron vált nyilvánvalóvá, hogy Románia területén a butort annyira olcsóbban állítják elő, hogy innen érdemes volna Magyarországra szállítani. A nagy vagonhiány azonban ezt lehetelenné teszi. Csodálatos jelenség, de úgy van, hogy az asztalosok itt Erdélyben fahiányról panaszkodnak. Ennek az a magyarázata, hogy az első minőségű fát külföldre szállítják, s nincs hivatalos forum, mely az iparosokat jóminőségű fűrészáruval lássa el. Volna csak országos szövetkezetük, ezen is egyszerre segíteni lehetne.

A keményfa ára. A butoripart súlyosan érinti az is, hogy a keményfa ára az év folyamán sokat emelkedett. Így a fűrészelt tölgy 2200—2400 leus árról 3200, föl egész 3800 leus árra emelkedett köbméterenként. Diófa 5 ezer leu köbméterenként. Jávör és szil 1800-ról 3200-ra, a kőris 2400-ról 3500-ra, a bükk 1800-ról 2400-ra, a cseresznye pedig 2400-ról 3500-ra. Idegen faárak közül csak a mahagoni közelíthető meg, melynek köbmétere 12 ezer leu.

Drágulás az építőiparban. Az idén a száraz esztendő, az enyhe ősz és tél nagy mértékben kedvezett az építkezésnek. Még se lendült sokat az építőipar, mert mind a nyersárak árai, mind pedig a munkabérek nagyon emelkedtek. A cement ára mázsánsként felszökött 180 leura, melyre még 40 leu a zsákok miatt ráülődik. Az épületeifaárakban mintegy 40 százalékos áremelkedés következett be. Az év elején 600 leu volt egy köbméter épületifa, ma már 850. A fűrészárak közül a négynegyedes deszka 700-ról 1400-ra, a háromnegyedes 750-ről 1500-ra, a lécs 800-ról 1600-ra szökött fel. A téglá ezre 850 ról 1400-ra, a mész vagonfété-

lekben: a gyengébb 5—7500, a jobb minőség (tordal, révi) 6—8000 leu. Az épületeikő köbmétere: ruszkicai márvány 18 ezer, homokkő 2 ezer, I. oszt. kemény mészkő 2800, II. oszt. 2400 leu. A cserép ezre: hornyolt cserép 4000, apró hódfarku 2200, eternit kocka 3000 leu. Legkisebb az emelkedés még a munkabérekben, mert ez csak 15% os.

A fakivitel. Kivihető a tölgy- és a bükkfalpa, a nyár- és a hársfa, kivihető bármimemű tűzifa. Nem vihető ki a bükk- és a tölgyrönk, valamint a diófa és a kőrisfa. El van állva a tölgyfadonga, a boros és sörös hordó kivitele is.

Mozgalom a kontárok ellen. A kézműipar csaknem minden ágában nagy a panasz azok ellen, kik kellő tanulás, kiképzés, tanonciskolák és tanonc-évek betöltése nélkül, hajlamukat követve, egyszerre csak belevágtak valami iparágba és azt jól-rosszul üzik. A kontárok sokféle veszedelmet jelentenek a kézműiparban. Az egyik és legfontosabbik az, hogy készütséjük és iskolázottságuk híjján tízedrangu munkákkal állítanak elő és emiatt megrendítik a vevő bizalmát általán a kézműipar iránt. Másik veszedelmük az, hogy befektetés nélkül kezdenek neki az életnek és így olcsóbban tudnak dolgozni s ezzel lenyomják az árakat. Talán sehol se akkora a panasz a kontármesterekre, mint a kovácsiparban. A rengeteg cigánykovács, ki minden megterhelhetés és társadalmi igény nélkül hihetetlen olcsón éli le az életet, sok keserűséget okoz az iparuk üzésére képesített kovácsmestereknek. Nincs egyébként iparág, melynek szervezeti mozgalmainál panaszok ne törnének elő a kontárok ellen. Az iparosság nagyban mozgolódik, hogy a törvény erejével lépjen föl ellenük a minisztérium. Az *Ipartestületek Szövetsége* bizonyára talál módot arra, hogy ezt a kérdést teljesen a kézműiparosság megnyugvására intézze el a kormánynál.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár, 1923. dec. 21. —

1 dollár	=	200	—	leu
1 font sterling	=	870	—	"
1 svájci frank	=	35	—	"
1 francia frank	=	11	·10	"
1 lira	=	9	·10	"
1 cseh korona	=	5	·70	"
1 dinár	=	2	·30	"
100 magyar korona	=	0	·70	"

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. A. *Jakabfalva*. Előfizetés 1924. máj. 15-ig rendben. — T. A. *Alsócsernáton*. A 88 leut az Ön és Nagy O. András részére elkünyveltük. — Cs. A. *Déva*. A folyó évre még 11 leu megküldését kérjük a küldött 35 leu beszámításával. — Özv. F. K. *Székelybere*. Az átvett 35 leu beszámításával a folyó évre még 11 leu megküldését kérjük. — D. J. *Nagysajó*. Előfizetés 1924 ápr. 1. jár le. — *Olvasókör Csikvárdotfalva*. A folyó évre még 10 leu megküldését kérjük a küldött 9 leu beszámításával. — B. J. *Köpecz*. A folyó évre még 13 leu megküldését kérjük, a küldött 40 leu beszámításával. — A. J. *Szolokma*. A folyó évre még 5 leu megküldését kérjük. — Zs. B. *Kovászna*. — Köszönet az új előfizetőkért. Lap. dec. 1 től megy. — K. I. *Mózsia Vámosdólfalva*. Előfizetés a most küldött 35 leu beszámításával 1923 márc. 15 lejárt. — Sz. M. *Seprős*. A küldött 18 leu beszámításával előfizetés 1924 márc. 1. jár le. — B. L. *Kálmán Csikesomortán*. Előfizetés 1924 jun. 1. jár le. — S. E. *Szék*. — A 15 példányt rendszeren küldjük. — M. L. *Zetelaka*. A folyó évre még 13 leu megküldését és a jövő évi előfizetés rendezését kérjük. — N. A. *Kisfülpös*. A 216 leut köszönettel megfelelőleg elszámoltuk. — B. L. *Pettyén*. A küldött 128 leut kézhez vettük. — G. J. *Nagybánya*. Előfizetés folyó évi aug. 15. lejárt. — M. G. *Csikszentgyörgy*. — Előfizetés 1924 aug. 1. jár le. — S. I. *Rákost*. Előfizetés küldött 66 leu beszámításával 1924 jan. 1. jár le. — Sz. L. *Csikszentgyörgy*. Előfizetés 1924 jan. 1. jár le a küldött 66 leu beszámításával. — K. I. *Mihályé Gyergyócsomafalva*. Előfizetés a küldött 66 leu beszámításával folyó évi dec. 15. lejárt. — V. M. *Mezőtelegd.* A küldött 800 leut köszönettel megfelelőleg elszámoltuk. Levél ment.

Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve lejár:

Görgényszentimre községből Zs. J. 1922 ápr. 15., D. J. 1923 ápr. 15. — Kolozs községből K. J. 1923 ápr. 15., Sz. M., Sz. J. és K. A. 1922 jul. 15. — Désfalva községből özv. G. E.-né és M. F. 1922 ápr. 15. — Petrosény községből S. J., T. F. 1923 ápr. 15. K. S. és R. A. 1922 ápr. 15., L. Zs. 1922. nov. 1. — Szováta községből K. J. 1923. ápr. 15., Katona János, Cs. F. és G. J. 1922. nov. 15. — Bánffyhungad községből: M. I. 1922 jul. 15., K. J. és B. J. 1922. nov. 15., V. A. és R. F. 1923 ápr. 15., B. P. 1923. febr. 15. B. A. 1922. nov. 1. — Kiskalota községből H. I. és I. M. 1922 jul. 1., Cs. D. 1922 okt. 1., B. J. 1923. febr. 1. — Szilágycseh községből: Gy. J. 1922 ápr. 1., ifj. L. J. 1923. ápr. 15. F. S. 1922 jul. 15. Sz. G. és L. F. 1923 márc. 15. — Csikszentgyörgy községből P. L. 1923 ápr. 15., B. L. és B. P. 1922 jul. 15. — M. L. *Szilágysomlyó* 1923 ápr. 15. — H. A. *Szakasz* 1922 jul. 13.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kiadványai

Ásványi Lajos: A vörös lóher termesztéséről	— — — — —	Leu 8.—
Baltner Ferenc: A mezőgazdasági szeszgyárak	— — — — —	5.—
Dr. Barna Balázs: A gyümböcsfák fontosabb ellenségei	— — — — —	10.—
Dr. Barna Balázs: A kenyéradó növények fontosabb ellenségei	— — — — —	10.—
Cserer Gyula: Az utak és terek fásítása	— — — — —	5.—
Cserer Gyula: A magyar komlóművelésről	— — — — —	5.—
Cserháti Sándor: A gyomok kártékonyasága	— — — — —	5.—
Domokos Kálmán: Az építkező gazda	— — — — —	10.—
Gáspár József: A legelők és rétek ápolásáról	— — — — —	5.—
H. Gotthárd Sándor: A nyerstakarmányok eltevése	— — — — —	5.—
Haner Géza: A fejőstehénről	— — — — —	5.—
Heusch Árpád: A szántás-vetésről	— — — — —	5.—
L. Hullier István: A káposztafélék termesztése	— — — — —	5.—
Ikafalvi: Szőlőművelésről	— — — — —	5.—
Jakab László: Utmutató háziállataink egészségének gondozása	— — — — —	10.—
Jászberényi András: Tejgazdaság, vajkészítés	— — — — —	15.—
Kovácsy Béla: Háziállataink takarmányozása	— — — — —	5.—
Marcu Ferenc: A nemes kosárfűz termesztése	— — — — —	5.—
Nemes István: Az öntözés	— — — — —	5.—
Dr. Péter Béla: A vadontermő gyógyító növények gyűjtése	— — — — —	10.—
Réti János: A trágyáról és trágyakezelésről szükséges tudnivalók	— — — — —	5.—
Rutsz Gyula: A kukoricaművelésről	— — — — —	5.—
Tormay Béla: A borjúk fölneveléséről	— — — — —	5.—
Virágh Elek: A sertéshizlalásról	— — — — —	5.—
K. Vörös Sándor: A gazdaságok berendezéséről	— — — — —	5.—
K. Vörös Sándor: A dohánytermesztésről	— — — — —	10.—

Kaphatók

a „MINERVA”

Irodalmi és Nyomdai Műintézet
Részvénytárs. könyvesboltjában

Kolozsvár, Strada Regina Maria No. 1.
(Volt Deák Ferenc-utca 1. szám.)

„Glausch“-féle „Haematicum”

aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál.

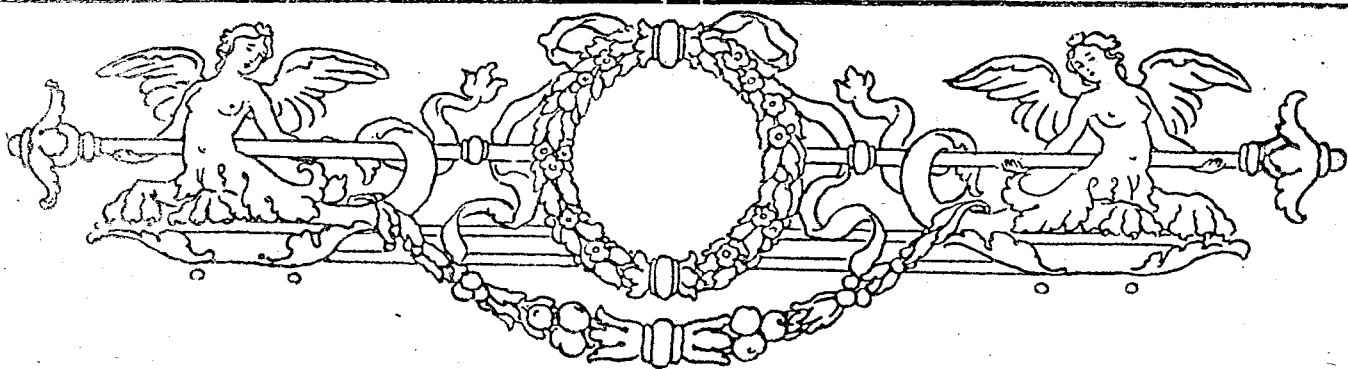
Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1–2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőt Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

Aki jól biztosít, nyugton alszik.
Aki a Magyar Nép útján biztosít:
jól is, olcsón is biztosít!
Kérjen űrlapot!

Mennyből az angyal...

Mennyből az angyal
Hófehér szárnyon
Egy holdsugáron
Leszállt hozzátok.

Szállj, édes álom! ...
Gyermeki vágyam.
Lengje be lágyan
Most a mezőket,
S szerte világon
Szóljon a lengő
Angyali csengő;
Halljam a drága
Hajnali, zengő
Hallelujákat.

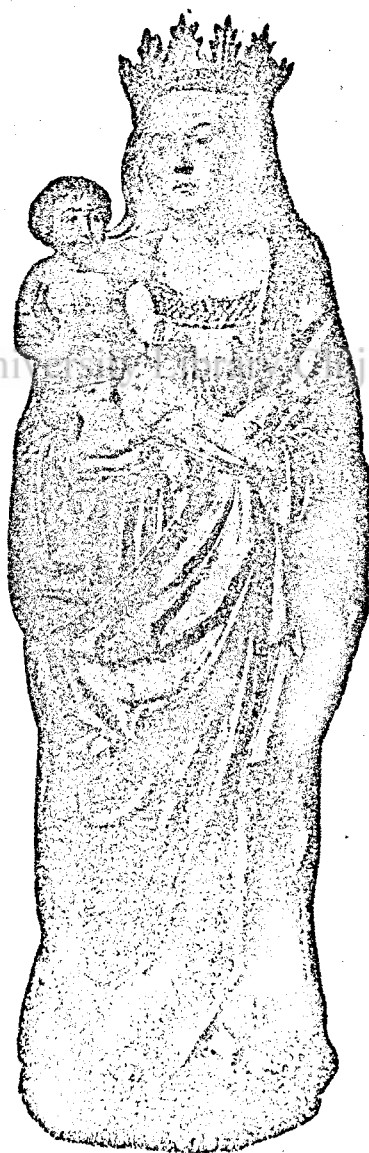
... Messzire szálltak
Tőlem az évek,
S van, mire várjak ...
Jaj, de ki tudja,
Merre visz útja
Messzi jövőnek? ...
Ringasson el ma
Gyermeki álom
S sorra bejárom
A régi tetőket
S újra megáldom
Mind, kik szerettek,
S ama Kisdédnek
Pásztori voltak.

Zengjen felettek
Ujra a régi,
Angyali, égi,
Hajnali ének;

S kik hisztek, bíztok
Hívó ajakkal,
Mennyből az angyal
Szálljon hozzátok! ...

Jakab Géza.

A székelyzsombori régi szárnyas oltár Mária szobra.

Székely Zsombornak volt egy szép szárnyas oltára, mely ezelőtt négyszáz esztendővel, még a mohácsi vész előtt készült. A gyönyörű alkotás már felépítésében is eltűnt a rendes formától, s a maga nemében egyedül álló az erdélyi oltárok közt. Az oltárképek közül nyolc Jézus szenvedéseit ábrázolja, míg másik négy képen az Angyali üdvözlést, Mária látogatását, Jézus születését és a Napkeleti három bölcs hódolát látjuk. Gyönyörű az a kép, mely Krisztusnak édesanyjától való bucsuját ábrázolja. Van ezenkívül az oltáron nyolc hársfa-szobor, melyek közül három férfi szentet (László király, Péter és Márton), négy pedig női szentet (Katalin, Dorottya, Orsolya, Margit) ábrázol. A négy női szent között áll, a *mindnyájuk-*

nál nagyobb Mária szobor, melynek képét itt bemutatjuk, karácsonyi üdvözlésként a székelyzsomboriaknak és a régi időkre való szép emlékeztetésként összes olvasóinknak.

Az oltárt ezelőtt husz évvel az Erdélyi Múzeum

régiségtárában helyezték el, mert a szü anyyra kikezdte, hogy a templomban összement volna és csak szak-szerű kezeléssel lehetett megmenteni az enyészettől. A vételár felhasználásával, az egyház új oltárt készített, a régi pedig, mint a muzeum díszé hirdeti, hogy már ezelőtt pontosan négyszáz esztendővel is szeret-ték őseink a szépet és áldozatos lelkük tudott örök értékűt teremteni.

Uj könyvek.

Walter Gyula: A vágyaim. (versek) 1923.

A közismert-nevű szerkesztő-poéta első kötetének mindegyik költeménye, gondos önkritika és válogatás eredménye. Dalos egyéniségét úgy bontja ki elének e könyv, mint szirmait a róza; sokfeléterülőn, pompásan és szépséggel telten. Az emberi lélek szépségek után sóhajtó, örök vágyódása, harca, küzdelmei csendülnek meg versei legtöbbszörében, a színes képek és gondolatok között, hol „aranyhintáján a fantáziának”, hol szívének „tépett hegedűjén”. Szinte lüktetnek sorai a feszülő, forrongó s végül költőjüknek valami lágy harmóniába olvadó lendületétől; de az igazi lélek le-hajtott fejjel áll álom-ködében, a „lét és nemlét határán”, figyelve, mint zuhognak rajta keresztül Grieg-melodíák, tavaszi, őszi képek, szimbólumok. Ezek eredményei a versek. Köllészete tán inkább épp ezért elmélyedő, mint népies; de megnyilatkozásában oly szorosan összefügg a természettel, a külvilággal, hogy megújul-tan változó képeivel folyton új és zengő távlatok felé ragad. E kettősségnek eredménye tán az a halk, méla-bus merengés, mely ott lappang a költő mindegyik verse mélyén, hogy belőle nyiljék „a szépség hófehér lilloma”...

A verskötetet az udvarhelyi „Globus“-könyv-nyomda izléses kiállításában adta ki a szerző.

— jg. —

Csak egy fátýol van szívemen.

Más nem láthat az én szívembe,
csak: akinek megmutatom.
De az aztán beléje nézhet,
kítárom neki szabadon.

Keresse mélyét s titkait fel.
S mi benne van, tekintse meg.

Mind. Egyként: az igaz, valódi,
s a hitt és képzelt kincsoeket.

Na akarja, szeresse, védje,
óvja, becézze: engedem.
Vagy tépjen bele vak marokkal.
Tisztásra nem rebben kezem.

Kinek egyszer is megmutattam
belő, teljes, lényeg-magam,
az ellen soha gyűlöletre,
panaszra nem nyíl ajakam.

Attól tőrök mindent, jót, rosszat,
érdemetlent és érdemest.
És sohse mondom szilaj szóval:
Szívem: szeresd, — vagy ve szeresd!

Ki látott engem, soha másnak
ne lásson többé. Így legyen!
Még akkor se, ha belehalnék.
Csak egy fátýol van szívemen.

Walter Gyula.

Zenekedvelők figyelmébe!

Karácsonyra kapható az annak idején or-szágszerte közkedveltségnek örvendett Pataki L. féle Pásztordal, amely 9 fűlbemászó karácsonyi dalt tartalmaz, valamennyi egy, — két három gyermek hangra vagy vegyes-hangra letéve harmonium, vagy zongora kísérettel. Ára 35. Leu. Szívesen eszközöl megrendelést utánvétel mellett:

Theologia, Salfmar, Szatmár, Róm. kath. Püspöki Palota.

fráter 1903.

Régi nyomokon.

vizaknai református egyház szép emlékeit őrzi a múlt időknek. Több százados iskolájának történetében érdekes és fontos irat első Rákóczi György adománylevele, amely 1631-ben kelt. A bölcs fejedelem — ki méltó utóda volt a nagy Bethlen Gábornak —

300 évvel ezelőtt oly intézkedést tett a tanulás, haladás, tudomány érdekében, mely felemelő, lelkesítő s nemes teltre indító hatással van a mai nemzedékre is.

I. Rákóczy György fejedelem.

Az ősi példa indította arra Vizakna egyes nemes szivű embereit, hogy az idők folyamán „Ösztöndíj-

alap” címen kisebb-nagyobb adományokkal biztassák, serkentsék a tanulókat tanulásra. Így Szöcs József polgármester, Sylvester Domokos lelkész, Dombai István s felesége földmivesek, Takáts Mózes tanító, Krizbai István s felesége gazdálkodók.

A presbiterium nagy lelkesedéssel fogadta az igazgató-tanács intézkedését a 30 lejes egyetemese adóra vonatkozólag is. Mindenki természetesen és igazságosnak kell, hogy ítélje, hogy az a vagyoni és kereseti viszonyok alapján rovassék ki, mert érezi mindenki, hogy nem lenne méltányos és istenes dolog, hogy egy négy gyermekes szegény szülő annyit fizessen, mint egy két tagból álló jó módu család.

„Régi nyomokon” járnak, kik ezt megértik és iskoláinkért nem sajnálják az áldozatot. Erre int mindenkit I. Rákóczi György ezen adománylevele: „Vizaknai Skolánkra vaíó fejedelmi kegyelmes gondviselésünk lévén: mostan ott lakó, és annak utánna is isten áldásából ott lakozandó tanuló 's jóindulatu ifjaknak naponként való testek táplálására esztendőnként ott való sókamaránkból deputáltunk háromszáz kősót felsőjával egygyütt: Hagyjuk annak okáért és parantsoljuk is vis hűségteknek, hogy mostantól fogva ennek utánna mindörökké, az megnevezett, háromszáz kősót felsőjával egygyütt, fizetés nélkül, ott való Skolánkban tanuló ifjaknak számokra, fogyatkozás nélkül kiszolgáltassa hűségtek!

G. Rákóczy

Martinus Markosfalvi
secretarius.

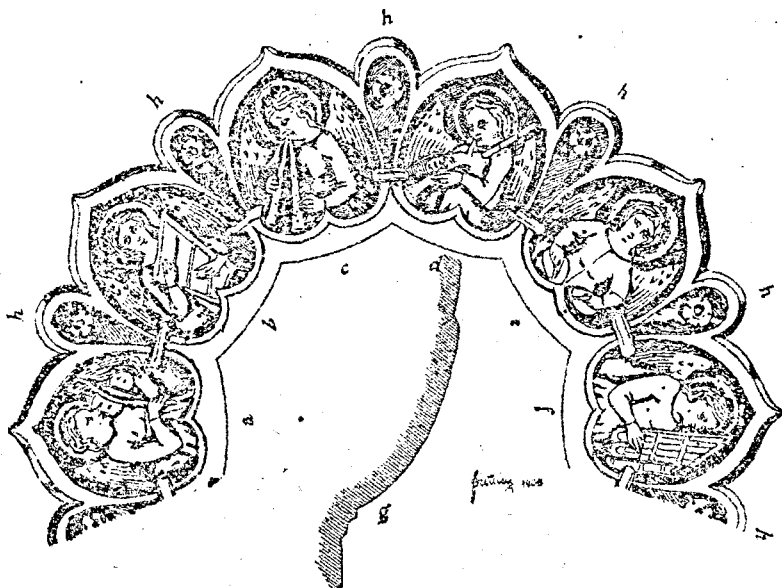
Közreadja: Incze Lajos
ref. lelkész.

E cikkel kapcsolatban írja kiváló munkatársunk dr. Buday Árpád:

— Ugy látszik Vizakna magyarságának mindíg voítak nagy áldozatokra kész tagjai. Erről tanuskodnak a ref. egyház tulajdonában volt gyönyörű szönyegek, de még inkább az a mai napig meglevő, aranyozott ezüst Urvacsora kehely, mely még Nagy Lajos király korából származik, tehát ide s tova hatszáz esz-

fráter 1903.

tendős, s különösen becses emléke az akkori erdélyi aranyművességnek. Az Erdélyi Múzeum néhai tudós igazgatója, dr. Pósta Béla a kehelynek minden porcikáját alaposan áttanulmányozta és arról részletes ismertetést írt magyarul és franciául. Itt a kehely egy pár szép zománcos képének rajzát mutatjuk be olvasóinknak. A félkörös képen látható muzikáló angyal a kehely poharának (kupájának) az alját fogja körül. Másik két képünk kisebb díszítményeket mutat, melyeken szintén angyalfejek vannak. Ezek a díszítmények a kehely szárán levő gomb (a szakértők úgy hívják: nodus) alatt és felett láthatók.

Ama názáreti Jézus.

*Hiába is mondjátok nékem,
Megkövesült hitetlenségben:
Hogy a karácsony puszta álom,
Hogy sohse is volt a vitágon
Ama názáreti Jézus!*

*Óh nézzetek karácsony-este
A csillogó gyermekszemekbe,
E tündérfényű csillagokban
Minden bizonyly ott van, ott van
Ama názáreti Jézus!*

*Hiába is mondjátok nékem,
Ti balga bölcsék nagy kevélyen:
Hogy szent hitünk felesleges lett,
Hogy senkinek se hoz ma enyhet
Ama názáreti Jézus!*

*Még van kesergő özvegy, árva;
Szülőködő: kenyérre várva;*

*Gyűlölködő és szeretetlen;
Gyászban ülő, kit felemeljen
Ama názáreti Jézus!*

*Hiába is mondjátok nékem,
Hogy itt, e földön lesz az éden;
Tudás lesz a megteremtője
S akkor nem talál követőre
Ama názáreti Jézus!*

*Mindig lesz lélek, aki éhes;
Vágyódó léte kútfejéhez;
Mindig lesz a léleknek álma:
Álmaink fényes koronája
Ama názáreti Jézus!*

Zöld Mihály.

Melyiket a kilenc közül?

Élt egyszer egy szegény csizmadia Budapest városában, aki szemmiképen sem tudott a mesterségéből meggazdagodni.

Nem azért, mintha az emberek összebeszéltek volna, hogy ezentul ne viseljenek csizmát. Nem is azért, mintha a városi tanács megparancsolta volna, hogy ezentul a csizmákat fele áron kell adni. Munkát is jót csinált a jámbor, maguk a vevők panaszkodtak, hogy nem bírják elszagatni, amit ő egyszer megvarr. Volt is dolgoztatója elég, fizettek is becsülettel, egy sem szökött meg kifizetetlen árjegyzékkel és János gazda mégis mégis nem tudott boldogulni.

Azért nem tudott tudniillik semmi gazdagságra jutni János gazda, mert másfelől az Isten olyan különösen megáldotta kilenc gyermekkel. És a sok gyermek olyan egészséges volt, mint a makk.

Egyszer aztán meg, mintha így nem lett volna elég baja János mesternek, az asszony is meghalt. János mester egyedül maradt a kilenc gyermekkel a világon.

Kettő-három már iskolába járt, egyet kettőt járni kellett tanítani, másikat ölben hordozni, kitéteni, kinek pépet főzni; emezt öltöztetni, amazt megmosdatni és valamennyire keresni! Bizony, édes atyámfial, ez nem csekély hivatal! Próbálja csak meg valaki.

Mikor cipőt kellett szabni, egyszerre kilenc cipőt! Mikor kenyéret kellett szelni, egyszerre kilenc karéj! Mikor ágyat kellett vetni, egyszerre az ajtótól az ablakig az egész szoba ágy, tömve, dugva apróbb, nagyobb, szőszke, barna emberforma fejekkel.

Óh, én Uram, Istenem, de megáldottál engemet! sóhajtozott magában elégszer a jámbor kézműves, mikor éjtelen tul is ott ütötte a mustával a talpat a

tökénél, hogy ennyi lélek testét láplálhassa s hurigatta, hol egyiket, hol másikat, ki álmában rosszul viselte magát. Kilenc biz ez, egész kerek kilences szám. No de hála érte az Úr Istennek, még nincsen ok a panasza; mind a kilenc egészséges, jó erkölcsű, szép is, jó is, épkézlábbal és gyomorral megáldva. S inkább kilenc ágy egymás mellett, mint egy koporsó között. Az Úr Isten őrizzen meg tőle minden érzékeny apát, anyát, még akinek nyolc marad is, ha egyet elvesznek belőle.

Nem is volt János mester gyermekeinek semmi-féle szándékuk a meghalásra. Az már el volt végezve, hogy ők mind a kilencen keresztül dolgozzák magukat az életen s nem engedik át helyüket senkinek. Nem ártott azoknak sem az eső, sem a hó, sem a száraz kenyér.

Egy karácsony estén János mester későn tért haza a nagy szaladgálásból. Mindenféle kész munkát vitt haza, kevés pénzecskét szedett be, ami ismét a mesterségéhez, meg a napi szükségek fedezésére kellett. Hazafelé futásban minden utcaszögleten látott aranyos-ezüstös báránycskákat, cukorbabákkal rakott asztalokat, amiket a jámbor kofák árulgatnak olyan gyermekek számára, akik magukat jól viselik. János mester egy-egy helyen meg is állt: talán venni kellene belőle? Micsoda? Mind a kilencnek? Az sok volna. Egynek vegyen? Hogy a többi aztán irigykedjék rá? Nem. Majd ad ő nekik más karácsonyi ajándékot, szépét is, jót is, ami el sem törlik, el sem kopik s aminek valamennyi örülhet, még sem veheti el a másiktól.

— No, gyerekek, egy, kettő, három, négy, mind itt vagytok? szólt hazaérkezve kilencfejű családjára kőrébe, — Tudjátok e azt, hogy ma van karácsony estéje?

— Ünnepe ám ez. Nagyon örvendetes ünnep. Ma este nem dolgozunk semmit, hanem örülünk valamennyien.

A gyermekek úgy örültek annak, hogy ma örülni kell, majd felvették vele a házat.

— Megálljatok csak, hátha még megtanítalak benneteket arra a szép énekre, amit én tudok. Nagyon szép ének tudok ám. Erre a napra tartogattam karácsonyi ajándéknak!

Az apróságok nagy zibajjal kapaszkodtak apjuk ölébe, nyakába. Majd lehúzták azért a szép énekért.

— No, mit mondtam? Ha jól viselitek magatokat. Aztán szépen sorba kell állni. Így ni, amelyik nagyobb előbbre, amelyik kisebb, hátrább.

Szépen sorba állította őket, mint az orgonasípkat. A két legkisebb az apa térdére és karjára jutott.

— Már most csendesség! Majd én előbb elénekelem; ti pedig majd utánam.

Azzal komoly, áhítatos képpel, levéve zöld sip-

káját fejről, elkezdé János mester azt a szép, hangzatos éneket, amely így kezdődik:

„Krisztus Urunknak áldott születésén...”

A nagyobb fiúk és leánykák az első hallásra megtanulták a dallamot. Több baj volt a kisebbekkel: azok mindig félrevitték a dalt s ki-kimentek a taktusból. Végre mindnyájan tudták. Az volt aztán a nagy öröm, mikor mind a kilenc egyszerre vékonyan és vékonyabban zengedezé ezt a szép dalt, melyet az angyalok énekeltek azon az emlékezetes éjszakán s talán még most is énekelnek, amidőn ilyen szép kilenc ártatlan lélek őszinte örömeinek harmóniás hangja kéri onnan felülről a visszhangot tőlük.

Bizonyára örülnek a gyermekek énekének odafenn a mennyben.

Hanem annál kevésbé örülnek odafenn az első emeleten. Ott egy gazdag nőtlen ur lakik egymaga kilenc szobában. Egyikben ül, a másikban alszik, a harmadikban pipázik, a negyedikben ebédel; ki tudja, mire használja a többit? Ennek sem felesége, sem gyermeke, hanem van annyi pénze, hogy maga sem tudja, hogy mennyi. Ez a gazdag ur éppen nyolcadik szobájában ült ez este és azon gondolkozott, hogy miért nincs az életnek ize? miért nincs a hírlapokban semmi érdekes? miért nincs e nagy szobában elég levegő? miért nincs a ruganyos ágyban csendes álom? amidőn János mester földszinti szobájából elkezdett előbb lassan, aztán mindig erősebben hangzani fel hozzá ama vidámságra ösztönző ének. Eleinte nem akart rá ügyelni, hitte, hogy majd vége szakad. Hanem mikor már tízedszer is újra kezdték, nem állhatta tovább a dolgot. Összemorzsolta kialudt szivarját s lement maga hálókamrában a csizmadia lakására.

Épen végezték azok a versei, amint benyitott hozzájuk. János mester egész tisztelttel kelt föl a nagyrú előtt háromlábú székéről.

— Kend János mester, a csizmadia, ugy-e? — kérdé tőle a gazdag ur.

— Igenis szolgálatjára, nagyságos uram. Parancsol egy pár fénymázás topánkát?

— Nem azért jöttem. De sok gyermeke van kendnek!

— Van biz, nagyságos uram, kicsiny is, nagy is. Sok a száj, mikor evésre kerül a dolog.

— Még több száj, mikor énekelnek. Hallja kend, János mester! én kendet szerencsés emberé akarom tenni. Adjon nekem egyet ide a gyermekei közül, én azt fiammá fogadom, felneveltem, eljár velem utazni külföldre, lesz belőle ur, a többieket is segíheti.

János mester szörnyű szemeket meresztett erre a mondásra. Nagy szó volt az! Egy gyermeket urrá tenni! Kinek nem tltne szegyet a fejébe? Hogyne adná? Persze, hogy oda adja! Hiszen az nagy szerencse!

— No válasszon kend közülök hamar egyet, aztán menjünk.

János mester hozzáfogott a választáshoz:

— Ez a Sándorka. No ezt nem adom. Ez jól tanul, ebből papnak kell lenni. A második: ez leány, leány nem kell a nagyságos urnak. A Ferencke: ez már segít nekem a mesterségben, e nélkül nem lehetek el. A Jánoska: lám, lám, ez meg a nevemre van keresztelve, nem adhatom oda. A kis Józsi: ez meg egészen az anyja formája, mintha csak őt látnám, ez ne lenne többet a háznál? No most megint leány következik, ez semmi. Aztán itt van a Palika. Ez volt az anyjának a legkedvesebbje, oh szegény asszony, megfordulna a koporsójában, ha idegennek adnám. No ez a kettő még nagyon kicsike, mit csinálna velők a nagyságos ur?

Már a végére ért, még sem tudott választani. Azután alólról kezdte felfelé. De csak az lett akkor is a vége, hogy ő bizony nem tudja melyiket adja oda, mert ő valamennyit szereti.

— No porontyok! Válasszatok magatok! Melyitek akar elmenni, nagy ur lenni, kocsiban járni? Szóljatok no; álljon elő, aki akar!

A szegény csizmadia majd elfakadt már sirva, ahogy ezt mondta. A gyermekek azonban a biztatás alatt apródonként mind a háta mögé húzódtak; ki kezét, ki lábát, ki bőrkötényét fogta meg apjának, úgy kapaszkodott bele s bujt a nagy ur elől. Utoljára János mester nem állhatta tovább, odaborult közéjük, átnyalábolta valamennyit s elkezdett a fejükre sirni, azok pedig vele együtt.

— Nem lehet, nagyságos uram, nem lehet! Kérjen tőlem akármit a világon; de gyermekemet egyiket sem adom senkinek, ha már az Ur Isten nekem adia őket.

A gazdag ur azt mondta rá, hogy ő lássa, hanem hát legalább annyit tegyen meg a kedvéért, hogy ne énekeljen többet gyermekeivel ide lent s fogadjon el tőle ezer pengőt ezért az áldozatért. János mester még csak kimondva sem hallotta ezt a szót: „ezer pengő” és most a markába nyomva érzé.

A nagyságos ur megint felment a szobájába unatkozni. János mester pedig nagyot bámult az ismeretlen alakú ezer forintos bankón. Azután elcsukta azt félelmesen ládájába, a kulcsot a zsebébe tette és elhallgatott. Hallgatott az apróság is. Nem volt szabad énekelni. A nagyobb gyermekek mogorván kuporodtak le a székre, a kisebbeket csitítgatva, hogy nem szabad énekelni; a nagy ur odafenn meghallja. Maga János mester hallgatva járt fel s alá a szobában s gorombán kergette el magától azt a kis porontyot, aki feleségének kedveltje volt, s mikor odament hozzá s

arra kérte, hogy tanítsa őt újra meg a szép énekre mert már elfelejtette.

— Nem szabad énekelni!

Aztán letült duzzogva a tőkéhez, elkezdett buzgón szabdalni. Addig faragott, addig szabdalt, míg egyszer azon vette észre magát, hogy maga is elkezd dudolni: „Krisztus urunknak áldott születésén.” Először a szájára ütött, hanem aztán megharagudott, nagyot ütött a mustával a tőkére, kirugta maga alól a széket. Kinyitotta a ládát, kivette az ezer forintost s futott fel az emeletre a nagyságos urhoz.

— Nagyságos jó uram, instálom alásan, vegye vissza a pénzt, hadd ne legyen enyém; hadd énekeljek én, amikor nekem tetszik, mert az több ezer forintnál.

Azzal letette az asztalra a bankót s nyargalt vissza az övéihez. Sorba csókolta valamennyit, sorba állította őket orgonasípok gyanánt, közéjük ült alacsony székére s rákezdték tiszta szívből újra:

„Krisztus urunknak áldott születésén.”

S olyan jó kedvük volt, mintha övök lett volna az a nagy ház.

Akié pedig volt az a nagy ház, egyedül járt ki-lenc szobáján keresztül s gondolkozott magában, hogy vajjon mi örülni valót talál más ember ebben a nagy unalmas világban?
(Jókai Mór.)

KWIZDA-féle FLUID

Reclama 2
lovak lábainak ápolására ismét mindenütt kapható.
Ügyeljünk a KWIZDA névre.

Gazdasági gépek és eszközök. Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

